

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 12 din 10.01.2024

Dosar nr.: 156/2022

Petiția nr.: 1590/02.04.2022

Petentă: Asociația Centrul de Resurse Juridice

Reclamați: U.A.T. Baia Mare, Consiliul local Baia Mare

Obiect: discriminare pe baza apartenenței etice (a romilor), a dizabilității, pe criteriul tipului familial (familii monoparentale), a convingerilor (cei care aleg să trăiască în concubinaj, fără a se căsători) și pe baza orientării sexuale, prin punctajul stabilit la acordarea locuințelor sociale

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și sediul petentei

1. Asociația Centrul de Resurse Juridice, Str. Arcului nr. 19, sector 2, București;

Numele și sediul reclamaților

2. U.A.T. Baia Mare, Str. Gh. Șincai nr. 37, Baia Mare, județul Maramureș;

3. Consiliul local Baia Mare, Str. Gh. Șincai nr. 37, Baia Mare, județul Maramureș.

II. Citarea părților

4. În temeiul art. 20 alin(4) din **O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

5. Părțile au fost citate pentru data de 28.06.2022.

6. Punctul de vedere al primului reclamat s-a comunicat către petentă și s-au solicitat concluzii scrise.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

7. Petenta, prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 1590/02.04.2022**, arată următoarele aspecte relevante:

- are calitate procesuală activă organizație care are ca scop protecția drepturilor omului;
- comunitatea de romi din Baia Mare este vulnerabilă, victimă a mai multor discriminări din partea reclamaților, segregări constatate de CNCD prin hotărâri menținute prin deciziile instanțelor de judecată;
- sunt discriminatorii punctajele pentru condițiile de locuit ale solicitantului, care

stabilesc:

- 10 puncte pentru chiriași în spațiu din fondul locativ privat, cu contract de închiriere
- 9 puncte pentru chiriaș sau acceptat în spațiu aparținând unui ONG sau alt așezământ
- 8 puncte pentru cei care locuiesc cu părinții, fără o normă locativă proprie;
- 7 puncte pentru cei tolerați în spațiu de către rude sau prieteni, cu acordul lor scris;
- astfel sunt excluși cei care locuiesc în chirie fără contract, în situație financiară mai precară decât cei cu contract, și cei care locuiesc fără chirie și alte forme legale, în locuințe neconvenționale sau cei fără adăpost;
- chiriașii în spațiu din fondul locativ privat, cu contract de închiriere sunt favorizați față de persoanele evacuate din locuințe care nu prezintă siguranță în exploatare (pentru care se acordă doar 5 puncte);
- scopul legii este de a susține accesul la locuință pentru persoanele care nu au resurse de a achiziționa o locuință de pe piață;
- deprivarea locativă se manifestă, în ordinea gravității, prin:
 - lipsa de adăpost
 - lipsa de locuință
 - riscul de evacuare
 - condiții improprii de locuire
 - locuirea într-un mediu nesănătos
 - locuirea într-un teritoriu izolat de restul localității
 - locuirea în locuință neconvențională, improvizată;
- sunt discriminatorii punctajele pentru componența familiei, care stabilesc:
 - 8 puncte pentru familie monoparentală
 - 6 puncte pentru persoane singure
 - 10 puncte pentru familie (persoane căsătorite)
 - 0 puncte pentru familie extinsă (care trăiesc cu părinți, bunici, frați);
- sunt dezavantajate familiile monoparentale, persoanele care din motive de convingere nu se căsătoresc și cuplurile de același sex care nu se pot căsători;
- sunt discriminatorii punctajele pentru veniturile solicitantului, care stabilesc:
 - 0 puncte pentru cei fără venit
 - 2 puncte pentru un venit mediu net / membru de familie până la 250 lei
 - 4 puncte pentru un venit mediu net / membru de familie între 251-400 lei
 - 6 puncte pentru un venit mediu net / membru de familie de peste 400 lei
 - alte 10 puncte pentru solicitantul care are un loc de muncă stabil și realizează venituri constante
 - alte 10 puncte pentru participarea la concursuri de formare profesională și de calificare recunoscute legal
- acest punctaj nu respectă raționamentul acordării locuințelor sociale;
- sunt defavorizate persoanele marginalizate social, cum ar fi romii sau persoanele cu dizabilități;
- sunt discriminatorii punctajele pentru criteriul de studii, care stabilesc:
 - 0 puncte pentru persoanele fără studii sau fără acte de studii
 - 5 puncte pentru studii primare

- o 8 puncte pentru studii gimnaziale
 - o 10 puncte pentru studii liceale și postliceale
 - o 30 puncte pentru studii universitare și postuniversitare
 - sunt discriminatorii față de romi punctajele pentru participarea copiilor în procesul educativ, care stabilesc:
 - o 30 de puncte pentru înscrierea copiilor la o formă de învățământ și dovada frecvenței de minim 80%
 - o depunere cu 20 de puncte pentru abandonul școlar în învățământul obligatoriu.
- A depus la dosar înscrisuri.

8. Prin concluziile scrise înregistrate la CNCD cu **nr. 5277/27.07.2022** petenta menține cele arătate anterior, specificând că datele trimise privind apartenența etnică a persoanelor care beneficiază de locuințe sociale sunt contrare prevederilor legale.

Susținerea reclamațiilor

9. Unitatea administrativă reclamată, prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 4508/28.06.2022**, prezintă următoarele aspecte relevante:

- autoritățile administrative publice locale pot stabili criteriile de repartizare a locuințelor, în condițiile prevăzute de lege;
- caracterul legal al criteriilor este dat de faptul că au fost stabilite prin hotărâre de consiliu;
- punctajele acordate departajează, dar nu exclud anumite persoane;
- locuințele sociale nu sunt pentru anumite categorii de persoane, scopul lor este de a asigura, pe o perioadă limitată de timp, o locuință celor aflați în imposibilitatea de a-și asigura o locuință;
- marea majoritate a persoanelor care locuiesc în locuințe sociale sunt de etnie romă (195 din 260, 75%);
- pentru contractul de locațiune nu este obligatorie forma scrisă, este suficientă acordul de voință;
- persoanele care locuiesc fără chirie se regăsesc la ultimele două punctaje, astfel nu există o excludere a lor;
- criteriile privind familia au fost stabilite conform prevederilor legale privind noțiunea de familie;
- beneficiază de locuințe sociale 60 persoane singure, 35 familii monoparentale și 165 de familii;
- dintre beneficiari 105 sunt fără venituri, 27 inactive pe piața muncii/șomeri pe de lungă durată, 18 cu venitul minim garantat, 65 cu alocație pentru susținerea familiei, 143 în dificultate socio-economică, 85 persoane cu venituri reduse;
- se acordă sprijin de către reclamați pentru educația copiilor din comunitățile defavorizate.

IV. Motivarea în fapt și drept Legislație și principii

10. Procedura internă de soluționarea petițiilor, la art. 12 alin. 4 prevede: „Dacă după trimiterea răspunsului se primește o nouă petiție cu același obiect, aceasta se clasează la numărul inițial, menționându-se faptul că s-a răspuns.”

11. O.G. nr. 137/2000 definește discriminarea directă prin art. 2 alin. 1, care prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

12. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

13. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

14. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Mussel împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

15. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

16. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „sau oricare alt criteriu”, însă aceste criterii, conform cazuisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „orice altă situație” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

17. Privind dreptul, Colegiul director se poate raporta la orice drept prevăzut de **O.G. nr. 137/2000**, de legislația națională respectiv de tratatele internaționale ratificate de România. CEDO, în cauza **Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei**, 22 decembrie 2009, §53, arată că **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană**

a drepturilor omului acoperă patru cazuri, în particular când o persoană este discriminată

„i. în a se bucura de orice drept asigurat în mod specific unei persoane conform legislației naționale;

ii. în a se bucura de un drept care se poate deduce din obligația clară a unei autorități publice în temeiul legislației naționale;

iii. de către o autoritate publică în exercitarea puterii discreționare (spre exemplu acordarea unor subvenții);

iv. prin orice alt act sau omisiune de către o autoritate publică (spre exemplu comportamentul autorităților de impunere a respectării legii când controlează o rebeliune).”

18. În speță sunt relevante și prevederile art. 10 din **O.G. nr. 137/2000**: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin:

a) refuzarea acordării serviciilor publice administrative și juridice;

[...]

h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

19. Discriminarea indirectă este definită prin art. 2 alin. 3 din **O.G. nr. 137/2000**: „Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.”

20. Conform art. 2 alin. 4 al **O.G. nr. 137/2000**: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

21. Legea nr. 114/1996 privind locuințele stabilește următoarele privind locuințele sociale:

„Art. 38

Construcțiile de locuințe sociale se pot realiza, în orice localitate, pe amplasamentele prevăzute în documentațiile de urbanism și în condițiile prezentei legi.

Constituirea fondului de locuințe sociale se face prin realizarea de construcții noi și prin reabilitarea unor construcții existente.

Consiliile locale controlează și răspund de fondul de locuințe sociale situate pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale respective.

Art. 39

Locuințele sociale aparțin domeniului public al unităților administrativ-teritoriale.

Art. 40

Locuințele sociale se vor amplasa numai pe terenurile aparținând unităților administrativ-teritoriale, potrivit prevederilor art. 11.

Ar. 41

Locuința socială se realizează cu respectarea suprafeței utile și a dotărilor stabilite în limita suprafeței construite, potrivit anexei nr. 1 la prezenta lege.

Pentru locuințele care se realizează prin reabilitarea construcțiilor existente se considera obligatorii numai prevederile legate de dotarea minima.

Art. 42

Au acces la locuință socială, în vederea închirierii, familiile sau persoanele cu un venit mediu net lunar pe persoană, realizat în ultimele 12 luni, sub nivelul câștigului salarial mediu net lunar pe total economie, comunicat de Institutul Național de Statistică în ultimul Buletin statistic anterior lunii în care se analizează cererea, precum și anterior lunii în care se repartizează locuința.

Venitul net lunar pe familie se stabilește pe baza declarației de venit și a actelor doveditoare, potrivit prevederilor legale.

Declarațiile de venit, făcute cu nesinceritate, atrag răspunderea materială sau penală, după caz.

Art. 43

Locuințele sociale se repartizează de către autoritățile administrației publice locale care le au în administrare pe baza criteriilor stabilite anual de acestea, în condițiile prevederilor prezentului capitol, și de ele pot beneficia, în ordinea de prioritate stabilită de autoritățile administrației publice locale, potrivit legii, oricare dintre următoarele categorii de persoane: persoanele și familiile evacuate sau care urmează a fi evacuate din locuințele retrocedate foștilor proprietari, tinerii care au vârsta de până la 35 de ani, tinerii proveniți din instituții de ocrotire socială și care au împlinit vârsta de 18 ani, invalizii de gradele I și II, persoanele cu handicap, pensionarii, veteranii și văduvele de război, beneficiarii prevederilor Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, și ai prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, victimele violenței domestice sau alte persoane sau familii îndreptățite.

Art. 44

Contractul de închiriere se încheie de către primar sau de către o persoană împuternicită de acesta cu beneficiarii stabiliți de consiliul local, pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea de prelungire pe baza declarației de venituri și a actelor doveditoare necesare conform prevederilor legale.

Nivelul chiriei nu va depăși 10% din venitul net lunar, calculat pe ultimele 12 luni, pe familie. Diferența până la valoarea nominală a chiriei, calculată potrivit art. 31, va fi subvenționată de la bugetul local al unității administrativ-teritoriale unde este situată locuința socială.

Art. 45

Titularul contractului de închiriere este obligat să comunice primarului, în termen de 30 de zile, orice modificare produsă în venitul net lunar al familiei acestuia, sub sancțiunea rezilierii contractului de închiriere.

În cazurile în care venitul net lunar pe familie s-a modificat, autoritatea administrației publice locale va opera modificarea chiriei și a subvenției acordate, convenite proprietarului.

Art. 46

Contractul de închiriere se poate rezilia:

- a) în condițiile prevăzute la art. 24 din prezenta lege;
- b) în cazul în care venitul mediu net lunar pe familie, realizat în 2 ani fiscali consecutivi, depășește cu peste 20% nivelul minim prevăzut la art. 42 din prezenta lege, iar titularul contractului de închiriere nu a achitat valoarea nominală a chiriei în termen de 90 de zile de la comunicare.

Art. 47

Locuințele sociale realizate potrivit prezentei legi nu pot fi vândute.

Art. 48

(1) Nu pot beneficia de locuințe sociale, potrivit prezentei legi, persoanele sau familiile care:

- a) dețin în proprietate o locuință;
- b) au înstrăinat o locuință după data de 1 ianuarie 1990;
- c) au beneficiat de sprijinul statului în credite și execuție pentru realizarea unei locuințe;
- d) dețin, în calitate de chiriaș, o altă locuință din fondul locativ de stat.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1) lit. a) pot beneficia de locuințe sociale victimele violenței domestice numai până la data finalizării partajului prin una dintre modalitățile prevăzute de lege.

Art. 49

Beneficiarii locuințelor sociale nu au dreptul să subînchirieze, să transmită dreptul de locuire sau să schimbe destinația spațiului închiriat, sub sancțiunea rezilierii contractului de închiriere și a suportării eventualelor daune aduse locuinței și clădirii, după caz.

Art. 50

(1) Finanțarea locuințelor sociale se asigură din bugetele locale, în limitele prevederilor bugetare aprobate anual, ale consiliilor locale, în care scop se instituie o subdiviziune de cheltuieli distinctă în aceste bugete.

(2) Statul sprijină construcția de locuințe sociale prin programul multianual de construcții locuințe sociale prin care transferă sume de la bugetul de stat, în limita creditelor de angajament și a creditelor bugetare aprobate anual cu această destinație

și a estimărilor pentru următorii 3 ani, prevăzute în legea bugetară anuală, Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

(3) Persoanele fizice și agenții economici pot sprijini prin donații sau contribuții construcția de locuințe sociale.

(4) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii bugetului de stat, autoritățile publice locale ale unităților/ subdiviziunilor administrativ-teritoriale transmit Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației solicitările cu obiectivele de investiții noi propuse a fi incluse în program și necesarul de sume pentru anul în curs și estimările pentru următorii ani. Pentru obiectivele de investiții finanțate prin program pentru care sunt încheiate contracte de finanțare multianuale, autoritățile publice locale ale unităților/ subdiviziunilor administrativ-teritoriale transmit solicitarea cu necesarul de sume pentru finalizarea obiectivelor de investiții în situația în care apar modificări ale valorilor transmise inițial, precum și după recepția la terminarea lucrărilor pentru a stabili valoarea finală a investiției.

(5) Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației centralizează propunerile transmise conform alin. (4) și în baza analizei proprii de specialitate, în limita creditelor de angajament și a creditelor bugetare aprobate anual cu această destinație și a estimărilor pentru următorii 3 ani, prevăzute în legea bugetară anuală, întocmește lista de obiective propuse spre finanțare, listă care se aprobă prin ordin al ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației.

(6) În vederea transferării sumelor alocate de la bugetul de stat, prin derogare de la prevederile art. 34 alin. (2) lit. e) și h) și alin. (3) din Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare, se încheie contracte de finanțare multianuale între Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației și autoritățile publice locale ale unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale, pe o perioadă de maximum 4 ani bugetari, în limita creditelor de angajament aprobate și a creditelor bugetare aprobate și/sau estimate cu această destinație, fără eşalonarea anuală a creditelor bugetare, care se înscriu cumulativ pentru toată perioada de finanțare. Pe durata de valabilitate a contractelor de finanțare, valoarea creditelor de angajament este egală cu valoarea creditelor bugetare.

(7) În funcție de prevederile bugetare aprobate cu această destinație în bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației prin legea bugetară anuală sau în situația în care beneficiarul notifică Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației că nu a recepționat obiectivul de investiții în perioada de valabilitate a contractului de finanțare, durata contractelor de finanțare prevăzută la alin. (6) poate fi prelungită până la maximum 2 ani bugetari.

(8) În baza documentelor prevăzute la alin. (4) transmise de către autoritățile publice locale ale unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației poate modifica valoarea creditelor de angajament alocate în perioada de valabilitate a contractelor de finanțare, valoarea finală a obiectivului de investiții determinată după recepția la terminarea lucrărilor, în baza devizului general actualizat și aprobat în condițiile legii, conducând la stabilirea valorii finale a creditelor de angajament alocate prin ordin și prevăzute în contractele de finanțare fiind modificate corespunzător.

(9) *Mecanismul de finanțare, documentele care trebuie transmise de autoritățile publice locale ale unităților/ subdiviziunilor administrativ-teritoriale, categoriile de lucrări și cheltuielile care se finanțează, modalitatea de transfer al fondurilor de la bugetul de stat, monitorizarea utilizării sumelor se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a programului multianual de construcții locuințe sociale/locuințe de necesitate.*

(10) *Autoritățile publice locale ale unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale răspund de organizarea și derularea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică de bunuri/servicii/lucrări, în conformitate cu prevederile legale și cu obligațiile din contractele prevăzute la alin. (6), precum și de modul de utilizare a sumelor alocate de la bugetul de stat prin program potrivit destinației pentru care au fost alocate.*

(11) *Autoritățile publice locale ale unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale au obligația să transmită Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației toate documentele necesare monitorizării și finanțării prin program a obiectivelor de investiții și sunt responsabili pentru realitatea, exactitatea și legalitatea datelor prezentate.”*

22. Conform art. 21 alin. 1 din H.G. nr. 1275/2000 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996:

„(1) În vederea soluționării cererilor privind repartizarea unei locuințe sociale, autoritățile administrației publice locale vor stabili măsurile necesare pentru luarea în evidență și pentru analiza solicitărilor primite. În acest scop prin hotărâri ale consiliilor locale se vor constitui comisii de analiza a solicitărilor de locuințe sociale și se vor stabili și da publicității, prin afișare la sediul primăriilor, criteriile în baza cărora se repartizează locuințele sociale, actele justificative necesare care însoțesc cererea și locul de primire a cererilor. La stabilirea criteriilor se va ține seama de prevederile art. 42 și 43 din lege. În cadrul fiecărui criteriu, la stabilirea ordinii de prioritate se vor avea în vedere:

- a) condițiile de locuit ale solicitanților;*
- b) numărul copiilor și al celorlalte persoane care gospodăresc împreună cu solicitanții;*
- c) starea sănătății solicitanților sau a unor membri ai familiilor acestora;*
- d) vechimea cererilor.”*

23. Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale are următoarele prevederi relevante:

- „Caracterul social al statului român, prevăzut în Constituție, impune instituirea unor măsuri pentru evitarea degradării nivelului de trai și păstrarea demnității tuturor cetățenilor.” (art. 1);

- „Marginalizarea socială, în sensul prezentei legi, se definește prin poziția socială periferică, de izolare a indivizilor sau grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivității; ea se manifestă prin absența unui minimum de condiții sociale de viață.” (art. 3);

- „Instituțiile publice centrale și locale au obligația să stabilească măsuri și să realizeze acțiuni de combatere a marginalizării sociale..” (art. 2 alin. 4);

- „În funcție de nivelul venitului stabilit la art. 23 consiliile locale au obligația să identifice persoanele și familiile care se găsesc în aceasta situație și să stabilească măsuri individuale în vederea prevenirii marginalizării sociale a acestora.” (art. 24);

24. Prin cazuistica sa, CNCD a arătat în mod repetat că hotărârile consiliilor locale care stabilesc criteriile ce defavorizează persoane care fac parte din grupuri vulnerabile reprezintă discriminare indirectă (ex. **Hotărârea nr. 511/2016** și **Hotărârea nr. 531/2017**).

25. Curtea de Apel Cluj, prin **Sentința civilă nr. 86/2018**, a arătat:

„Stabilirea unor astfel de criterii este atribuită administrațiilor publice locale, însă din conținutul legii rezultă în mod indubitabil că voința acurată a legiuitorului la fost aceea ca respectivele criterii să fie stabilite de așa natură încât să fie determinate cele mai vulnerabile categorii de persoane, predispușe excluziunii sociale, circumscris obiectivului socio-juridic al legii.

Or, potrivit definiției legale a categoriei defavorizate, care include grupurile de persoane vulnerabile social, predispușe excluziunii sociale, aceasta cuprinde persoanele care fie se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.

Persoanele fără studii sau cu studii primare și cu atât mai mult persoanele cu handicap sau dizabilități fac parte din categoria persoanelor defavorizate, acestea fiind printre primele categorii de persoane a căror plajă de oportunități profesionale, de angajare și de asigurare a unui nivel de trai decent este extrem de redusă.

Condiția acestora este de natură a-i marginaliza socialmente sub efectul generării unor serioase piedici în calea incluziunii lor sociale.

De facto, situația acestor categorii de persoane este exact cea pentru care reglementează dispozițiile Legii nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, al cărei obiectiv este acela de a garanta accesul inclusiv la o locuință, în mod special al tinerilor, marginalizați social, prin poziția socială periferică, de izolare, manifestată prin absența unui minimum de condiții sociale de viață.

Mai mult, gradul redus de educație, subordonat absenței studiilor, este asociat cu atât mai mult unor comunități etnice defavorizate, precum comunitatea etniei rome, prin sine una vulnerabilă, aflându-se atât pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, cât și confruntându-se cu un comportament de respingere și marginalizare.

Or, stabilirea unui punctaj redus pentru criteriile de genul absenței studiilor sau studiilor primare, de numai 5 puncte, respectiv handicap, de 10 puncte, comparativ cu, de pildă, punctajul major pentru criteriile de studii precum cele universitare și doctorale, de 40 și 45 puncte (de aprox. 40 de ori mai mare), generează efectul dezavantajării tocmai persoanelor plasate prin condiția lor în categoria persoanelor defavorizate social.

Iar un asemenea dezavantaj echivalează cu un tratament de discriminare la accesarea unui serviciu administrativ sau a unor drepturi sau facilități, în speță de natura locuințelor sociale.

Potrivit dispozițiilor art. 2, alin. 9 și 10, coroborat cu art. 4 din OG. nr. 137/2000R, eliminarea tuturor formelor de discriminare se realizează și prin instituirea unor măsuri speciale, inclusiv a unor acțiuni afirmative, în vederea protecției persoanelor defavorizate care nu se bucură de egalitatea șanselor, precum în speță persoanele fără studii sau cele cu handicap.

Iar neluarea unor asemenea măsuri echivalează cu violarea principiului nediscriminării în raport cu situația specială a unor categorii de persoane, situație specială care impune prin natura sa măsuri speciale.

Acest fapt presupunea ca, în măsura în care nu se stabilea un punctaj al criteriilor avantajos (superior) pentru aceste categorii, echivalentul unor măsuri afirmative; măcar să nu fi fost stabilit un punctaj vădit dezavantajos, asociat unui tratament de discriminare la accesarea unui serviciu administrativ sau a unor drepturi sau facilități, în speță de natura locuințelor sociale.”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

26. Din probatoriul existent la dosar Colegiul director constată următoarele aspecte relevante:

- prin **Hotărârea nr. 415/2016** Consiliul local reclamat a aprobat procedura de administrare a locuințelor sociale și a criteriilor pentru stabilirea priorității în vederea acordării acestora;
- punctajele pentru condițiile de locuit ale solicitantului sunt:
 - o 10 puncte pentru chiriași în spațiu din fondul locativ privat, cu contract de închiriere
 - o 9 puncte pentru chiriaș sau acceptat în spațiu aparținând unui ONG sau alt așezământ
 - o 8 puncte pentru cei care locuiesc cu părinții, fără o normă locativă proprie;
 - o 7 puncte pentru cei tolerați în spațiu de către rude sau prieteni, cu acordul lor scris;
- punctajele pentru componența familiei sunt:
 - o 8 puncte pentru familie monoparentală
 - o 6 puncte pentru persoane singure
 - o 10 puncte pentru familie (persoane căsătorite)
 - o 0 puncte pentru familie extinsă (care trăiesc cu părinți, bunici, frați);
- punctajele pentru veniturile solicitantului sunt:
 - o 0 puncte pentru cei fără venit
 - o 2 puncte pentru un venit mediu net / membru de familie până la 250 lei
 - o 4 puncte pentru un venit mediu net / membru de familie între 251-400 lei
 - o 6 puncte pentru un venit mediu net / membru de familie de peste 400 lei
 - o alte 10 puncte pentru solicitantul care are un loc de muncă stabil și realizează venituri constante
 - o alte 10 puncte pentru participarea la concursuri de formare profesională și de calificare recunoscute legal
- punctajele pentru criteriul de studii sunt:
 - o 0 puncte pentru persoanele fără studii sau fără acte de studii
 - o 5 puncte pentru studii primare
 - o 8 puncte pentru studii gimnaziale

- o 10 puncte pentru studii liceale și postliceale
- o 30 puncte pentru studii universitare și postuniversitare
- punctajele pentru participarea copiilor în procesul educativ, care stabilesc:
- o 30 de puncte pentru înscrierea copiilor la o formă de învățământ și dovada frecvenței de minim 80%
- o depunere cu 20 de puncte pentru abandonul școlar în învățământul obligatoriu;
- conform datelor furnizate de primul reclamat marea majoritate a persoanelor care locuiesc în locuințe sociale sunt de etnie romă (195 din 260, 75%); beneficiază de locuințe sociale 60 persoane singure, 35 familii monoparentale și 165 de familii; dintre beneficiari 105 sunt fără venituri, 27 inactive pe piața muncii/șomeri pe de lungă durată, 18 cu venitul minim garantat, 65 cu alocație pentru susținerea familiei, 143 în dificultate socio-economică, 85 persoane cu venituri reduse.

27. Caracterul legal al unor prevederi nu rezultă din faptul că ele au fost stabilite prin hotărâri ale consiliilor locale. CNCD a arătat în mod constant că hotărârile consiliilor locale pot avea caracter discriminatoriu, și astfel nelegal, iar deciziile instanțelor de judecată au menținut aceste hotărâri.

28. Chiar dacă punctajele stabilite de reclamați nu exclud anumite categorii de persoane, conform prevederilor **O.G. nr. 137/2000** aceste punctaje pot fi discriminatorii dacă creează o deosebire, o preferință, un dezavantaj respectiv o defavorizare nejustificată.

29. Din punctul de vedere depus de prima reclamată rezultă că nu înțelege scopul locuințelor sociale, considerând că ele nu vizează categoriile vulnerabile de persoane. Această interpretare contravine deciziilor instanțelor de judecată care au arătat în mod constant că „*voința acurată a legiuitorului la fost aceea ca respectivele criterii să fie stabilite de așa natură încât să fie determinate cele mai vulnerabile categorii de persoane, predispușe excluziunii sociale, circumscris obiectivului socio-juridic al legii*” (**Sentința civilă nr. 86/2018**, Curtea de Apel Cluj).

30. Privind punctajele pentru condițiile de locuit ale solicitantului, primul reclamat consideră pe de o parte că prin contract se poate înțelege și o înțelegere verbală, recunoscând astfel că o astfel de înțelegere are valoare juridică, pe de altă parte consideră că acest punctaj nu exclude nici o categorie de persoane.

31. Primul argument nu este valid, întrucât o înțelegere verbală nu poate fi depusă la solicitarea unei locuințe sociale (reclamații nu au arătat care ar fi modalitatea de a obține puncte pe baza unei înțelegeri verbale).

32. Al doilea argument în mod similar nu este valid, cum s-a arătat anterior, punctaje pot fi discriminatorii nu doar dacă exclud, ci și dacă creează o deosebire, o preferință, un dezavantaj respectiv o defavorizare nejustificată.

33. H.G. nr. 1275/2000 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996 prevede ca la acordarea locuințelor sociale să se ia în considerare condițiile de locuit ale solicitanților, însă punctajele oferite prin **Hotărârea nr. 415/2016** a Consiliului local reclamat sunt în contradicție însuși cu scopul arătat de primul reclamat, și anume de a asigura, pe o perioadă limitată de timp, o locuință celor aflați în imposibilitatea de a o asigura. Se

acordă 10 puncte persoanelor care au condiții de locuit (cu contract de chirie), și 0 puncte celor care nu au nici un fel de adăpost.

34. Capătul de cerere privind modul în care se acordă punctaj pentru condițiile de locuit ale solicitanților se clasează, având în vedere că s-a soluționat prin **Hotărârea 95/2022** a Colegiului director.

35. Modul în care se acordă punctaj pentru componența familiei nu reprezintă discriminare întrucât punctajul este proporțional, fără să creeze diferențiere între persoanele care se află în situație comparabilă.

36. Pentru evitarea unei eventuale discriminări indirecte față de persoanele LGBT, se recomandă ca reclamații să se aibă în vedere și situația cuplurilor de același sex.

37. Modul în care se acordă punctaj pentru veniturile solicitantului nu reprezintă discriminare, întrucât punctajul este proporțional, fără să creeze diferențiere între persoanele care se află în situație comparabilă.

38. Modul în care se acordă punctaj pentru studiile solicitantului în mod similar nu reprezintă discriminare, întrucât punctajul este proporțional, fără să creeze diferențiere între persoanele care se află în situație comparabilă.

39. H.G. nr. 1275/2000 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996 nu prevede acordarea unui punctaj pentru înscrierea copiilor la o formă de învățământ, respectiv depunctarea familiilor cu copii care au abandonat școala.

40. Modul în care se acordă punctaj pentru frecventarea școlii, respectiv se depunctează abandonul școlar reprezintă discriminare indirectă față de persoanele din comunitatea de romi, întrucât:

- studiile și datele statistice arată că mulți copii romi nu sunt școlarizați respectiv abandonează școala;
- astfel criteriul aparent neutru dezavantajează solicitanții romi;
- comportamentul activ, prin efectele pe care le generează, defavorizează nejustificat persoanele din comunitatea romă;
- reclamații nu au invocat o justificare obiectivă pentru diferențiere;
- măsura limitează dreptul de a beneficia de o locuință socială, conform prevederilor legale.

41. Având în vedere faptul că în procent covârșitor beneficiarii au fost persoanele de etnie romă, Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment contravențional față de U.A.T. Baia Mare, reprezentat prin primar, Str. Gh. Șincai nr. 37, Baia Mare, județul Maramureș.

42. Recomandă reclamatului eliminarea acestui criteriu de departajare.

Opinie separată Bănică Claudia Cerasela, Membră în Colegiul Director cu privire la cuantumul sancțiunii contravenționale aprobată de către majoritatea membrilor.

În ce privește sancțiunea stabilită pentru fapta constatată, și anume avertisment, consider că valoarea acesteia nu este în concordanță cu prevederile articolului 15 al Directivei 2000/43/CE care stabilesc că sancțiunile trebuie să fie efective, proporționale și disuasive, și nici cu dispozițiile art. 21 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001,

potrivit cărora sancțiunea se aplică în limitele prevăzute de actul normativ și trebuie să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite, ținându-se seama de împrejurările în care a fost săvârșită, de modul și de mijloacele de săvârșire, de scopul urmărit, de urmarea produsă, precum și de circumstanțele contravenientului.

Așadar, în acest caz considerăm că avertismentul nu este o sancțiune proporțională, efectivă și disuasivă, deoarece nu este adecvată gravității încălcării principiului egalității de tratament, în sensul legislației naționale și europene din domeniul non-discriminării, nu asigură o protecție juridică efectivă și eficientă victimelor faptei constatate (C-180/95, Draehmpaehl Rec., p. I-2195, punctele 24, 39 și 40) și, în același timp, nu atinge obiectivele legitime urmărite și care sunt necesare pentru prevenirea faptelor de discriminare împotriva comunității rome.

În acest context, atunci când se poate alege între mai multe sancțiuni corespunzătoare (egale), trebuie să se aleagă sancțiunea care este cea mai puțin oneroasă (Opinia Avocatului General Kokott, cazul Silvio Berlusconi and Others, Joined Cases C-387/02, C-391/02 and C-403/02, paragraph 90 și 92), și care să fie adaptată gravității încălcărilor pe care le reprimă, pentru a se asigura concret efectul disuasiv.

Deși sancțiunea contravențională nu poate schimba nici prejudecățile, nici stereotipurile sociale, consider că tocmai de aceea accentul trebuie pus pe scopul preventiv, scop care se realizează tot prin aplicarea sancțiunii pentru descurajarea unor fapte discriminatorii în viitor, chiar în lipsa unei reformări totale a prejudecăților și stereotipurilor. Este extrem de importantă abținerea de la un comportament care discriminează, întrucât reducerea semnificativă a stereotipurilor ori a altor manifestări discriminatorii duc în cele din urmă la crearea unui mediu inclusiv pentru grupurile minoritare indiferent de apartenența lor națională.

Ca urmare, susțin că sancțiune corectă pentru fapta constatată este amenda contravențională în valoare de 5.000 de lei având în vedere următoarele:

- a. Fapta vizează un grup de persoane, și anume comunitatea de etnie romă;**
- b. Persoanele de etnie romă reprezintă un grup foarte vulnerabil în societatea din România;**
- c. Fapta de discriminare a fost realizată de către o instituție publică** care trebuie să manifeste exigență și preocupare în vederea prevenirii oricăror posibile fapte sau acte discriminatorii deoarece dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică,
- d. Fapta de discriminare a fost realizată prin intermediul unui act normativ,** cu aplicare locală, care va avea efecte continue împotriva grupurilor discriminate până la modificarea actului normativ discriminatoriu,
- e. Recidiva părții reclamate-**opinia majoritară a omis să considere calitatea **recidivă a părții reclamate** care a mai fost sancționată anterior privind încălcarea dreptului la locuire a persoanelor de etnie romă (Hotărârea CNCD nr. 95/16.02.2021), așadar, avertismentul nu este sancțiune suficientă pentru a transmite părții reclamate un mesaj neechivoc privind gradul de gravitate al consecințelor faptei sale și nici nu o

va descuraja în viitor de la realizarea de fapte similare de discriminare. Deci, consider că scopul punitiv al sancțiunii poate fi atins doar prin aplicarea amenzii în valoare de 5.000 lei, în acest fel asigurându-se atât prevenția generală, cât și cea specială. Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Capătul de cerere privind modul în care se acordă punctaj pentru condițiile de locuit ale solicitanților se clasează conform art. 12 alin. 4 din **Procedura internă de soluționarea petițiilor**, având în vedere că s-a soluționat prin **Hotărârea 95/2022** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
2. Modul în care **Hotărârea nr. 415/2016** a Consiliului local Baia Mare acordă punctaj pentru componența familiei nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, alin. 3 și alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
3. Recomandă ca reclamații să se aibă în vedere și situația cuplurilor de același sex (cu o abținere și un vot împotriva);
4. Modul în care **Hotărârea nr. 415/2016** a Consiliului local Baia Mare acordă punctaj pentru venituri nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, alin. 3 și alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
5. Modul în care **Hotărârea nr. 415/2016** a Consiliului local Baia Mare acordă punctaj pentru studiile solicitantului nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, alin. 3 și alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
6. Modul în care **Hotărârea nr. 415/2016** a Consiliului local Baia Mare acordă punctaj pentru frecventarea școlii, respectiv depunerea abandonului școlar reprezintă discriminare indirectă față de persoanele din comunitatea de romi conform art. 2 alin. 3 și art. 2 alin. 4 coroborat cu art. 10 alin. a) și h) din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
7. Aplică sancțiunea de avertisment contravențional față de U.A.T. Baia Mare, reprezentat prin primar, Str. Gh. Șincai nr. 37, Baia Mare, județul Maramureș, conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din **O.G. nr. 2 din 2001** (cu un vot împotriva);
8. Recomandă reclamantului eliminarea punctajului pentru frecventarea școlii, respectiv depunerea abandonului școlar;
9. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii: —

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA - Membru

DIACONU ADRIAN – Membru

GRAMA HORIA - Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

Redactată și motivată: H.I.
Data redactării: 16.01.2024

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.